

5. Реут В.И. Декреты Президента Республики Беларусь: теоретические аспекты и практика издания / В.И. Реут // Конституционное право: Восточноевропейское обозрение, 1998, N 4. – С. 44-48

6. Закон Республики Беларусь «О Президенте Республики Беларусь» // Ведомости Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, 1995 г., N 17, ст. 179.

7. Лагун Д.А. Акты исполнительной власти, имеющие силу закона: сравнительно-правовой анализ / Д.А. Лагун // Право и демократия: Сб. науч. тр. / Ред.кол.: В.Н. Бибило (гл. ред.) [и др.]. – Минск: БГУ, 2006, Вып. 17. – С. 03-21.

8. Constitution of the Italian Republic, Roma: Archives and Publications Office of the Senate Service for Official Reports and Communication. – 43 p.

Чумак О.О.

*кандидат юридичних наук,
начальник управління Державної виконавчої служби,
Головне управління юстиції у Кіровоградській області*

ДОСВІД КРАЇН ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЮРИСДИКЦІЙНИХ ОРГАНІВ

Аналіз норм чинного законодавство країн пострадянського простору та матеріалів юридичних періодичних видань дозволяє дійти висновку про застосування органами примусового виконання рішень іноземних держав досить розвинутої системи заходів забезпечувального характеру. В українському законодавстві про виконавче провадження дуже мало уваги приділено забезпечувальним заходам примусового виконання рішень.

Законом Республіки Таджикистан «Про виконавче провадження» встановлено, що з метою забезпечення виконання виконавчого документу по майновим стягненням із початком виконавчого провадження, за заявою стягувача виконавець зобов'язаний здійснити опис майна боржника, його арешт або за умови виконання виконавчого листа виданого судом може здійснити заходи щодо обмеження виїзду боржника за кордон Республіки Таджикистан [1, ч. 3 ст. 17]. Разом із тим, вищезазначеним Законом встановлено, що в Республіці Таджикистан заходами примусового виконання рішень юрисдикційних органів є: 1) у виконавчому провадженні за майновими вимогами: звернення стягнення на рухоме майно, звернення стягнення на нерухоме майно, звернення стягнення на право вимоги та інші відчужувані майнові права; 2) у виконавчому провадженні за іншими вимогами: виконання рішень, які зобов'язують боржника вчинити певні дії, утриматися від вчинення певних дій, або перетерпіти їх вчинення, виконання рішень про вилучення у боржника та передачу стягувачу певних речей [1, ч. 1 ст. 16]. Таким чином, вбачається розмежування понять заходів примусового виконання та забезпечувальних заходів, які передують примусовим та забезпечують їх реалізацію.

Законодавством Республіки Киргизстан узагальнено поняття забезпечувальних заходів та зазначено лише, що за наявності можливості вчинення боржником дій, які можуть перешкодити виконанню рішення виконавець зобов'язаний здійснити заходи щодо забезпечення здійснення виконавчих дій [2, ст. 47]. Заходами примусового виконання в Республіці Киргизстан визнані: звернення стягнення на грошові суми, цінні папери, інше

майно шляхом його арешту та подальшої реалізації, звернення стягнення на заробітну та іншу плату, пенсію, стипендію тощо, звернення стягнення на майно боржника, яке знаходиться у інших осіб, вилучення у боржника те передача стягувачу певних речей, зобов'язання боржника вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення, заборона користування грошовими коштами, цінними паперами, іншим майном, яке належить боржнику на праві власності, опечатування майна, вилучення право установчих документів, заборона передавати боржнику грошові кошти, інше майно або виконувати стосовно нього інші зобов'язання, інші заходи, які застосовуються відповідно до законодавства та забезпечують виконання виконавчого документу [2, ч. 2 ст. 49]. На нашу думку, в законодавстві Республіки Киргизстан розмежування заходів примусового виконання рішень та забезпечувальних заходів досить умовне, та останнім пунктом заходів примусового виконання зазначені інші заходи направлені на забезпечення виконання, а не саме заходи виконання.

Виконавчим кодексом Республіки Молдова, на відміну від законодавства інших держав пострадянського простору, окремою статтею «Заходи по забезпеченню виконання виконавчих документів» передбачено право виконавця, з метою забезпечення виконання виконавчого документа накладати арешт на грошові кошти або майно боржника, заборонити боржнику вчиняти певні дії, заборонити іншим особам передавати майно боржнику або виконувати інші зобов'язання стосовно нього. Додатково зазначено, що за поданням виконавця судова інстанція може заборонити виїзд боржника за кордон строком до 6-ти місяців [3, ст.ст. 63,64]. Окремою статтею «Заходи примусового виконання» встановлено перелік заходів примусового виконання, до яких віднесені: звернення стягнення на грошові кошти (в тому числі в іноземній валюті), грошові кошти, які знаходяться на банківських рахунках, звернення стягнення на майно боржника шляхом його арешту і реалізації або примусового управління ним, звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію, інші доходи боржника, грошові кошти та майно боржника, яке знаходиться у третіх осіб, вилучення та передача певних предметів, зазначених у виконавчому документі та інші заходи передбачені законом [3, ст. 74].

Законодавством Республіки Білорусь також окремим пунктом перелічено заходи із забезпечення здійснення виконавчих дій, до яких віднесено: накладення арешту на майно (в тому числі грошові кошти, в межах суми необхідної для виконання виконавчого документу та покриття видатків пов'язаних із виконанням), вилучення майна, яке знаходиться у боржника або третіх осіб, заборона вчинення певних дій, заборона або обмеження користування майном, опечатування майна, вилучення право установчих документів (цінних паперів), заборона передавати боржнику майно та виконувати стосовно нього зобов'язання, здійснювати інші заходи встановлені законодавством. Важливо, що у разі необхідності, передбачено можливість застосування кількох заходів забезпечення вчинення виконавчих дій [4, п. 11]. Окремо перелічено заходи примусового виконання (дії виконавця, які він вчиняє щодо виконання виконавчого документа), до яких віднесені: звернення стягнення на грошові кошти (шляхом накладення арешту та списання грошових коштів, які знаходяться в банках та кредитних установах), призупинення видаткових операцій за рахунками боржника, звернення стягнення на майно (шляхом накладення арешту та продажу майна), звернення стягнення на грошові кошти та майно боржника, які знаходяться у інших осіб (шляхом накладення арешту та вилучення або

перечислення), арешт та вилучення у боржника та передача стягувачу певного майна, відповідно до рішення, тимчасове обмеження виїзду боржника за межі Республіки Білорусь, інші законні заходи, які забезпечують виконання виконавчого документу [4, п. 19]. Вбачається, що законодавець Республіки Білорусь відносить такий захід, як обмеження виїзду за територію країни заходом примусового виконання, коли законодавством Республік Таджикистан, Молдова, України вважається забезпечувальним заходом, який має на меті запобігти боржникові уникнути виконання рішення юрисдикційного органу.

Ми вважаємо, що конкретизація та розмежування заходів на: заходи забезпечувального характеру (направлені на вчинення дій спрямованих на забезпечення та усунення перешкод виконання виконавчого документу) та заходи примусового виконання (направлені на вчинення дій спрямованих на безпосереднє виконання припису виконавчого документу, тобто виконання його по суті) є дуже важливим, необхідним фактором, який сприятиме систематизації виконавчого процесу та конкретизації і врегулюванню дій державного виконавця. На нашу думку, такий досвід Молдови та Білорусі є позитивним та доцільним до запровадження українським законодавством про виконавче провадження. До речі, при запровадженні виконавчого процесу, його стадійності, розмежування заходів, які має право застосовувати державний виконавець також буде певним критерієм, який характеризуватиме конкретну стадію процесу. Так, здійснення забезпечувальних заходів мають відбуватися на підготовчій стадії, а вчинення заходів примусового виконання – на стадії безпосереднього виконання.

Список використаних джерел:

1. Закон Республики Таджикистан «Об исполнительном производстве» Ахбори Маджлиси Оли Республики Таджикистан, 2008 год, № 3, ст. 192; 2010г, №7, ст. 543; Закон РТ от 03.07.2012г, №867/[Електронний ресурс]: Национальный центр законодательства при Президенте Республики Таджикистан. – Режим доступа: <http://www.mmk.tj/ru/legislation/legislation-base/2008/>
2. Закон Кыргызской Республики «Об исполнительном производстве и о статусе судебных исполнителей в Кыргызской Республике» (в редакции Закона КР от 20 ноября 2006 года №181) Принят Законодательным собранием Жогорку Кенеша Кыргызской Республики 8 февраля 2002 года /[Електронний ресурс]: Сайт судебной системы Кыргызской Республики. – Режим доступа: www.sudsystem.kg/legislation/ispolnitelnom-proizvodstve-zakon.doc.
3. Исполнительный кодекс Республики Молдова от 24.12.2004 г. № 443 /[Електронний ресурс]: Информационно-правовая система Законодательство стран СНГ. – Режим доступа: http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=7708.
4. Постановление Министерства юстиции Республики Беларусь «Об утверждении инструкции по исполнительному производству» от 20.12.2004 г. № 40 (с изменениями) / [Електронний ресурс]: – Режим доступа: <http://pravo.levonevsky.org/bazaby09/sbor31/text31727/index.htm>